

Grischun 2022 è preparà bain sin las ristgas

Identifitgà schanzas e ristgas da gieus olimpics

(cp) In studi scientific da l'interpresa da perscrutaziun Rütter+Partner ha evaluà las schanzas e ristgas relevantas da Grischun 2022. Schanzas sa mussan en la valor agiuntada e la creaziun da plazzas da lavur, ristgas pudessan nascher sch'il concept du-ravel vegniss modifitgà suenter in'attribuziun dals gieus. L'Uniu Grischun 2022 ha gia resguardà las ristgas potenzialas en sias examinaziuns e prepara la candidatura sin l'utilisaziun da sias schanzas pli optimala pussaivla. Tgi che vul nizzeziar optimalmain las schanzas d'in project grond e dumagnar las ristgas sto enconuscher quellas ordavant. La segunda part dal studi scientific da Grischun 2022 davart ils effects sin l'economia publica s'occupa perquai da las schanzas e ristgas dal project. Cun la publicaziun dal studi mussa l'Uniu Grischun 2022 ch'ella tracta da bell'entschatta era tematicas criticadas da ses project a moda averta e trasparente e ch'ella agescha da maniera proactiva per dumagnar eventualas ristgas.

L'october 2012 aveva l'emprima part dal studi independent da Rütter+Partner mussà che la realisaziun da gieus olimpics d'enviern en il Grischun pudessia generar ina valor agiuntada da radund 1,8 milliardas francs. Cun in volumen da lavur da bundant 15 000 umens per onn e da circa in milliun pernottaziuns supplementaras è il project per gieus olimpics d'enviern ina gronda schanza commerciala per il chantun Grischun.

Garantir l'utilisaziun da las schanzas

Identifitgar las schanzas è la basa per profitar sistematicain da quellas. Alura ston ils organisateurs, ma er ils uffizis statals ed ils responsabels dal turissem e dad autras branschas garantir ch'ins possia era nizzeziar las schanzas identifitgadas.

Ultra da quai vul l'Uniu Grischun 2022 dentant era chapir e far palais co ch'i stat cun las ristgas. I vegn numnadain adina puspè pretendì che gieus olimpics d'enviern chaschunian surtut gronds custs e cuntregnian ristgas incal-

culablas. L'interpresa da perscrutaziun Rütter+Partner ha perquai sclerì en in vast studi nua che las grondas ristgas per Grischun 2022 sa zuppan e co ch'ins sto fruntar quellas.

Ils auturs dal studi *Jürg Stettler* e *Heinz Rütter* han examinà cun in team da scenziads tut ils secturs relevants per ina realisaziun da gieus olimpics: Els han analisà las ristgas economicas, ecologicas e socialas ed evaluà quellas a basa d'experientschas.

Criteria per minimisar cun success eventualas ristgas

La pli gronda ristga potenziala vesan ils auturs en adattaziuns interpretendas suenter l'attribuziun dals gieus l'onn 2015. Il studi renviescha er a la dumonda davart la persistenza. Ultra da las ristgas revelescha il studi er ils criteris impurtants per minimisar cun success quellas ristgas:

L'integrasiun a temp da la tematica da persistenza en la preparaziun.

La prontezza da renunziar en cas da basegn ad ina candidatura sche las valurs centralas da quella na pon betg vegnir resguardadas.

L'observaziun impegnativa da contracts stipulads e naginas modificaziuns posteriuras dal concept en disfavur da las valurs centralas suenter in'approvaziun tras l'IOC il 2015.

«Ils contracts cun l'IOC èn impegnativs per omaduas partidas e sutstantan al dretg svizzer», intuna *Matthias Remund*, directur da l'Uffizi federal da sport e vicepresident da Grischun 2022. «Modificaziuns suenter la stipulaziun dals contracts necessiteschan il consentiment dad omaduas partidas.» Era puncto persistenza è Grischun 2022 bain preparà: «Cun ils Dialogs PII e la Charta PII impegnativa disponin nus dad instruments che permettan d'ademplier las

empermischuns. A medem temp vegn realisà in management da ristgas modern ed efficazi.»

«Fatg ils pensums»

Per Grischun 2022 na resultan naginas surpraisas dal studi: Las ristgas èn enconuschentas e vegnan adressadas da l'organisaziun dal project: «Cun ils resultats preschentads oz disponin nus dals instruments per orientar optimalmain la candidatura e la realisaziun dals gieus olimpics ad effects economicos positivs per la populaziun», declera *Gian Gilli*, directur da Grischun 2022. «Il studi fa palais las pli grondas ristgas dal project e cumprova che nus avain fatg noss pensums. Ils Grischuns pon dir cun in bun sentiment «gea» a Grischun 2022

Renviements als resultats:
Il rapport davart il studi è disponibel sut www.gr2022.ch/downloads

Ier han ils experts Christian Gartmann, Jürg Stettler e Heinz Rütter (da san.) preschentà las schanzas e las ristgas da gieus olimpics. FOTO TH. GSTÖHL

■ RIO DE JANEIRO

Dieta mundiala dalla giuventetgna

(anr) Questa stad – dils 23–28 da fenadur – ha la Dieta mundiala dalla giuventetgna liug a Rio de Janeiro. Ins quenta cun milliuns participonts. Introduciun quellas dietas mundialas per la giuventetgna ha papa Gion Paul II 1986. Igl inscunter da questa stad ei il 28. Mintga dus ni treis onns pelegrineschan mellis e mellis giuvenils ord igl entir mund els gronds marcaus per far oraziun, meditar, catechesa e retscheiver ils sacraments e cheutras era exprimer lur legria vid la cardientscha.

En in rom pli pign datti denter las dietas mundialas era talas sin plau naziunal ella Svizra tudestga. La concernenta gruppa da lavur arranscha talas scuntradas per incarica dils uestgs. Pilpli seconcentreschan tals inscuters sin la fin dall'jamna. Integrai vegnan mintgamai era elements dalla dieta mundiala.

En cuort ha in emprem inscunter per tals, che van alla dieta a Rio de Janeiro, ord la Svizra tudestga liug a Basilea. La sentupada per propi ei igl avrel. Ins quenta cun rodund 1000 giuvenils.

■ NOVITADS WWW.RTR.CH

Maraton engiadinai: Tut che vul sa mesurar

Radund sis emnas avant la partenza dal 45avel Maraton da skis da l'Engiadina èn gia s'annunziads passa 10 000 participantas e participants. Per la cursa da 42 u 21 kilometers sajan registrads enfin ier 10 220 curridders e curridders da passa 40 nazions. Quai han communitgà ils organisateurs. L'augment da 8% cumpareglia cun l'onn passà laschia sperar da cuntanscher il cunfin da 12 000 participantas. Il Maraton da skis da l'Engiadina è ils 10 da mars.

Il pievel ha da decider las midadas da la lescha d'asil

Il referendum cunter la revisiun da la lescha d'asil è reussì. Tenor la chanzlia federala sajan vengnidas inoltradas passa 63 000 sottascripziuns valaivlas. Necessari fissan stadas 50 000. Damai ch'il parlament aveva declerà la midada en la lescha d'asil sco urgenta è ina votaziun dal pievel obligatoria entaifer in onn. Inoltrà il referendum avevan partidas da la sanestra ed ils verds.

Struvegià ensemen per passa ina milliarda francs

Ikea ha surpassà per l'emprima giada la svieuta d'ina milliarda francs en Svizra. L'onn da fatschenta 2011/2012 è era s'augmentà il dumber da cumpraders sin passa 16 milliuns. Tenor atgnas indicaziuns haja il concern da mobiglias augmentà la svieuta sin l'entir mund per 10% sin radund 32 milliardas francs.

Nagina fatschenta d'armas

Il cussegl federal na dat nagina lubientscha per la fatschenta d'armas planisada cun l'Arabia Saudita. Quai ha communitgà il pledader da la regenza. L'emna passada aveva l'emissiu «10vor10» rapportà da la fatschenta da 45 milliardas francs cun l'Arabia Saudita. I fiss i per furnir parts da pistolas da la firma svizra Kriss. L'entschatta schaner avevan pliras associaziuns intimà il cussegl federal en ina brev da lubir questa fatschenta.

■ OPINIUNS

Viu d'ordeifer

Causas romontschas: Ligia, cantun, Chasa editura ed auter

Viu d'ordeifer seprenta la caussa aschia: ei deva finalmein ina Chasa Editura Rumantscha che funcziunava, alla quala ins saveva recuorer, e che veva in cussegl editorial competent sco garanzia per bunas publicaziuns.

Tuttenina – adina viu d'ordeifer – vegn quei sliagiu si. Pia ina caussa romontscha funcziunonta che vegn sliagida si dad ina instituziun romontscha el sulet cantun svizzer cun populaziun romontscha, malgrad pulitas subvenziuns che vegnan dal maun public per la caussa romontscha. Viu d'ordeifer – nua ei cheu la logica? Il tun irritau della LR ei plitost deplazzaus e pauc capeivels. Sch'ins vul lu tuttin scaffir ina CER, pertgei buca schar ella sco ella fuvava on, numnadamein funcziunonta – quei ei la damonada, viu d'ordeifer?!

Quei della Chasa Editura Ruman-

tscha astga in d'ordeifer trer a strada ch'ha sez publicau 4 (quater!) cudischs romontschs sin atgna resca e senza agid logistic ni finanziar. Senza in soli rap della LR: Quei ei buc ideal. Mo far il pelegrinadi della «siat baselgias», ni «ir da Ponzius tier Pilatus» per spluntar senza ch'ei vegni aviert – è quei ei buc ideal.

Ed ussa? Lein mirar, sch'in cantun che savess dar o milliuns per olimpiadas, ed ina LR ch'ei buca magra anflan imper tschienmelli francs ad onn per tener en veta zatgei ch'era viv? Quei ein damondas logicas – viu d'ordeifer.

E viu d'ordeifer: Tgei valeta dattan las instituziuns al cudisch – romontsch ni buc – ed alla lectura promovida sin tuts levels della populaziun? Ina «Olimpiada dil cudisch» e della lectura – tgei schess ins da quei? (En autras tiaras dat ei zatgei seme-gliont!) *Ursicin G. G. Derungs, Milaun/Vella*

■ PLD.ILS LIBERALS GRISCHUN

Olimpia 2022 ed iniziativa da proporz

La PLD.Ils Liberals Grischun as radunarà marcurdi, als 30 da schner 2013 a Cuaira per üna radunanza da delegats. I saran da propouner las duos parolas per votumaziuns chantunals fich centralas: Ils Gös olimpics 2022 in Grischun e l'iniziativa da proporz. Tuottas duos fatschendas gnaran trattadas in möd contradictoric. Ouravant preschentarà cusglier guvernativ *Christian Rathgeb* l'importanza d'Olimpia 2022 our da la vista da la regenza. Lura saraja incumbenza da grandcusglier *Jon Pult*, ps Cuaira, da discuorror cunter olimpia, cusglier da stadi *Martin Schmid* rapreschaintarà la posiziun cuntraria.

Davo as discuterà l'iniziativa da prop-

porz, uschèdit: Per tschernas güstas. Grandcusglier *Bruno Claus*, pld Cuaira, pigliarà posiziun cunter, grandcusglier *Peter Peyer*, ps Trin, per l'iniziativa.

Davo quists discuors seguirà la discussiun e la votumaziun areguard las parolas

Per las votumaziuns federalas ha decis il comité da la pld las parolas e tillas darà cuntshaintas in occasiun da la radunanza da delegats.

La radunanza da delegats varà lö a Cuaira aint il café B12, Brandisstrasse e cumainzará a las 18.30 cun ün aperitif. La radunanza svessa lura a las 19.00 cun ün salüid dal capo da cità Urs Marti. Ella es avierta sco adina per tuot ils commembers da la partida.

■ ROMA

Ils tschuts da s. Nesa

(anr) Gliendisdis vargau, il di da s. Nesa (Agnes), han soras da Roma presentau il Vatican ils dus tschuts da sontga Nesa. Ord lur launa vegnan ils palliums dils arzustgs tessi. Il pallium ei ina stola alva da launa cun tschun cruschs che vegn purtaus dil papa e dad arzustgs che stattan alla testa d'ina provinza dalla baselgia sur lur plaua giu.

Quei pallium vegn surdaus als nievnumnai arzustgs metropolitans ils 29 da zercladur, per la fiasta da s. Pieder e s. Paul, el Vatican. Fatgs ve-

gnan quels palliums da soras benedictinas dalla baselgia da s. Cecilia el quartier roman Trastevere.

Ils dus tschuts eran vegni benedi la damaun duront ina liturgia ella baselgia da s. Nesa a Roma. La cerimonia ha mintgamai liug ils 21 da schaner, per la fiasta da s. Nesa, ch'ei vengnida marterisada a Roma el tierz tschentaner duront la persecuziun dils cristifideivels. Il connex cun ils tschuts deriva dil fatg ch'il num Agnes ei seme-glions agl «Agnus» latin – che stat per tschut.

Forum da discussiun

Questa rubrica stat a disposiziun a lecturas e lecturs per s'exprimer davart temas actuals e brisants. Las contribuziuns ston esser signadas cun l'entir num e s'abstegnair d'invectivas persunalas. La Quotidiana publicgescha mo chartas da lectur scrittas en rumantsch e fa sezza

naginas translaziuns. Vos resuns e Vossas reacziuns sin artitgels publicgads en La Quotidiana pudais Vus trametter per e-mail «redaktion-lq@suedostschweiz.ch», per fax. 081 920 07 15 u per posta a la Redacziun da La Quotidiana, Via Comerciala 22, 7007 Cuira.